

נעשה אדם

יסוד – כי כל בשמים ובארץ

דברי הימים א' כ"ט:י"א
**לך ד הָגָלֶת וְהַגּוֹרֶת וְהַתְּפִאָרָת וְהַגְּצָוָה וְהַזָּוֶד כִּי כָל בְּשָׁמִים וּבָאָרֶץ לֹךְ ד הַמּוֹמֶכֶת
וְהַבּוֹתְגָשָׁא לִכְלָל לַרְאֵשׁ:**

Yours Hashem, are the greatness, and the might, and the glory, and the victory, and the majesty, for all that is in the heavens and on the earth [is Yours]; Yours is the kingdom and [You are He] Who is exalted over everything as the Leader.

רש"י שם
כִּי **כָל** **בְּצָמִים** – **לֹךְ** **הַוְּ** **לְפִילוּ** **עַל** **מֵה** **צָעֵל** **הַקְּמִים** **לְתָה** **מוֹצֵל** **כָּל** **צָעֵן** **עַל** **מֵה** **צָבָלֵץ** **לְפִיכְךָ** **לְתָה** **יִכְּלֵל** **לִתְּהֵן**
גָּלוֹתָה **לִמְיָה** **צָלְתָה** **לוֹתָה**. **וּכְלִילֵץ** – **הַתְּנַחַתְּלָה** **צָבֵט** **מִסְיִס** **הַפְּסָוק** **וּמוֹסֵךְ** **לְמַעַלָּה** **הַיְמָנוּ** **לְלִפְלְצָתִי**.

For all that is in the heavens: is Yours. You rule over even that which is above the heavens, surely over that which is on the earth. Therefore, You can give greatness to whomever You wish.

And on the earth: Heb. גָּלוֹתָה. This is intoned with an הַלְּקָעָה a hiatus, for the verse ends here, and it refers to that which is above it, as I have explained.

רד"ק שם
לֹךְ **פְּ** **סָגָלָה** **וּמָגְלוֹתָה** **וּכְוָ'** – **כָּלּוּמָל** **כָּל** **הַגְּלוֹלָה** **הַזְּהָרָת** **וּהַגְּלוֹתָה** **צְהִתָּה** **לִי** **וּתְנַחַתָּה** **לִי** **עַל** **כָּל** **הַגּוֹיִים**
וְהַתְּפָלָלָ' **תִּיחָה** **לִי** **הַוְּ** **וְכָדוֹל** **עַלְיָהָם** **כָּל** **הַגְּלוֹלָה** **כָּמוֹ** **צָהָלָל** **כִּי** **מִמְּךָ** **כָּל** **וּמִילֵּךְ** **לֹךְ** :
כִּי **כָל** **בְּצָמִים** **וּכְלִילֵץ** **וּסְמַתְנָה** – **כָּלּוּמָל** **אֶקְרָב** **בְּצָמִים** **וּכְלִילֵץ** **לֹךְ** **פְּ** **הַמְּמַלְכָה** **צָלְתָה** **מוֹלֵךְ** **וּמוֹצֵל**
כָּל **חַצְרָה** **בְּצָמִים** **וּכְלִילֵץ** **וּסְמַתְנָה** **לְכָל** **לְלַחַךְ** **כָּלּוּמָל** **לְכָל** **כָּלְחִיקִים** **וּסְמַלְכִים** **לְתָה** **הַוְּ** **הַמְּתָנָה** **עַל** **כָּלְבָּסָה**
וְלֹמְדָל **לְלַחַךְ** **לְלֹמְדָל** **אֶקְרָב** **מִמְּוֹן** **לְלַחַךְ**, **וּרְזֹחֲטִינוּ** **פִּירְקָנוּ** **כִּי** **כָל** **הַמְּתָנָה** **לְלַחַךְ** **וְכָל** **צָפָוָה** **לְאֶחָן** **עַל** **כָּל**
לְכָל **הַיְנוּ** **הַלְּמָה** **מִמְּךָ** **כִּי** **הַפִּילוּ** **לִיכְ גְּלוֹגּוֹתָה** **מִן** **צָמִילָה** **מִמְּנוּ**:

Sefiros p110

Yesod is where Heaven touches Earth.

Yesod means foundation. It is the channel through which all the highest middos interact with the world. Therefore Yesod is the means of embedding kedusha in the world. For this reason Yesod is also called a tzinor (conduit), makor (source) or maayan (wellspring). Yesod creates a relationship between G-d and His world. It is yesod which allows each individual to change the world and make it a better place.

משל, י:כ"ה

כַּעֲבָרְ **סּוֹפָה** **וְאֵין** **רִשְׁעָה** **וְצִדְיקָה** **יִסּוֹד** **עוֹלָם**:

When the whirlwind passes, the wicked man is no more, but the righteous is the foundation of the world.

אבן עזרא שם
כַּעֲזֹול **סּוֹפָה** – מילאה כן יעדול לטע פתולות ותיננו, לדיין חזק לקלות כיסול עולס צלה ימות:

השל"ה הקדוש פרשת ויחי תורה אור (ג)
כִּי **נוֹדֵעַ** **כִּי** **יַוְסֵּף** **הוּא** **הַצִּדְיק** **יִסּוֹד** **עוֹלָם**

בראשית ל' ט: י-כ"ג

ויהי כרברת אל יוסף يوم ולא שבע אליה לשכב אצלה ליהו: ויהי כהיום הנה
ויבא הביתה לערות מלאכטו ואין איש מאנשי הבית שם בביתה: ותתפישו בגדו לאמר
שכבת עמי ויעזב בגדו בירה ונס ויצא הוזחה: ויהי קראותה כי עזב בגדו בירה ונס
הוזחה: ותקרה לאנשי ביתה ותאמר להם לאמר ראו הביא לנו איש עברי לzech בנו בא
אל לשכב עמי ואקרה בקהל גדול: ויהי כישמעו כי הרימתי קולי ואקרה מישב בגדו
אצלו ונס ויצא הוזחה: ותעו בגדו אצלה עד בוא אדיו אל ביתו: ותדבר אליו כדברים
האלה לאמר בא אלי העבד העברי אשר הבאת לנו לzech ביה: ויהי כהריבי קולי ואקרה
ויעזב בגדו אצלו ונס הוזחה: ויהי כישמע אדיו את דברי אשטו אשר דברה אליו לאמר
בדברים האלה עשה לי עבדך ויוור אפו: ויקוז אדיי יוסף אתו ויתנהו אל בית הסדר
מקום אשר אסירי המלך אסורים ויהי שם בבית הסדר: ויהי ה' את יוסף וית אלי זסיד
ויתן בעני שיר בית הסדר: ויתן שיר בית הסדר ביד יוסף את כל האסירים אשר בבית
הסדר ואת כל אשר עשים שם הוא היה עשה: אין שיר בית הסדר ראה את כל מואפה
בגדו באשר ה' אתו ואשר הוא עשה ד' מצליין:

Now it came about when she spoke to Joseph day in and day out, that he did not obey her, to lie beside her [and] to be with her. And it came about on a certain day, that he came to the house to do his work, and none of the people of the house were there in the house. she grabbed him by his garment, saying, "Lie with me!" But he left his garment in her hand and fled and went outside. Now it happened, when she saw that he had left his garment in her hand and had fled outside, that she called to the people of her house, and she spoke to them, saying, "Look! He brought us a Hebrew man to mock us. He came to me to lie with me, but I called loudly. And it happened that when he heard that I raised my voice and called out, he left his garment beside me, and he fled and went outside." So she left his garment beside her, until his master came home. And she told him the same thing, saying, "The Hebrew slave that you brought to us came to me to mock me. And it happened when I raised my voice and called out, that he left his garment beside me and fled outside." Now it came about when his master heard his wife's report that she spoke to him, saying, "Your slave did such things to me," that his wrath burned. So Joseph's master took him and put him into prison, the place where the king's prisoners were imprisoned, and he was there in the prison. The Lord was with Joseph, and He extended charisma to him, and He gave him favour in the eyes of the warden of the prison. So the warden of the prison delivered all the prisoners who were in the prison into Joseph's hand, and whatever they did there, he [was the one who] did it. The warden of the prison did not inspect anything [that was] in his (Joseph's) hand, for Hashem was with him, and whatever he did Hashem made prosper.

בראשית מ' א: מ"ח-מ"ט

ויקבץ את כל אכל שבע שנים אשר היו בארץ מצרים ויתן את כל בערים אכל שדה העיר
אשר סביבתיה נתן בתוכה: ויצבר יוסף בר כוזול הים הרבה מאד עד כי זודל בספר כי
אין מספר:

And he collected all the food of the seven years that was in the land of Egypt, and he placed food in the cities, the food of the field surrounding the city, he put within it. And Joseph gathered grain like the sand of the sea, in great abundance, until [one] stopped counting, because there was no number.

בראשית מ' ה: ד'- ט'

ויאמר יוסף אל אוזיו גשו נא אל וינשו ויאמר אני יוסף איזכם אישר מוכרתם אני
במצרים: ועתה אל תעצבו ולא יזר בעיניכם כי מוכרתם אני הנה כי לבוזיה שלזוני
אלקם לפזיכם: כי זה שנותים הרעב בכרב הארץ ו עוד זבש שנותים אשר אין זריש
ו叱יר: וישליך אלי אלקם לפזיכם לשום לכם שארית הארץ ולהזיות لكم לפילטה גדרה:
ועתה לא אתם שלזותם אני הנה כי האלקם ישיבני לאב לפרטת ולאדון לכל ביתו
ומישל בכל הארץ מצרים: מטהרו ונעל אל אבי ואמרתם אליו מה אמר בנה יוסף שמעו
אלקם לאדון לכל מצרים רדה אל אל תעבד:

Then Joseph said to his brothers, "Please come closer to me," and they drew closer. And he said, "I am your brother Joseph, whom you sold into Egypt. But now do not be sad, and let it not trouble you that you sold me here, for it was to preserve life that Hashem sent me before you. For already two years of famine [have passed] in the midst of the land, and [for] another five years, there will be neither plowing nor harvest. And Hashem sent me before you to make for you a remnant in the land, and to

preserve [it] for you for a great deliverance. And now, you did not send me here, but Hashem, and He made me a father to Pharaoh, a lord over all his household, and a ruler over the entire land of Egypt. Hasten and go up to my father, and say to him, 'So said your son, Joseph: "Hashem has made me a lord over all the Egyptians. Come down to me, do not tarry."

בראשית מ"ה:כ"ז

וַיֹּאמֶר לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף זֹויְ וְכִי הוּא מִשְׁלֵב כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיֹּאמֶר כִּי לֹא חָמֵין לְהָסָם:

And they told him, saying, "Joseph is still alive," and [they told him] that he ruled over the entire land of Egypt, and his heart changed, for he did not believe them.

בראשית מ"א:ל"ח-מ"ד

וַיֹּאמֶר פְּרֻעָה אֶל עֲבָדָיו הַגִּמְצָא כֹּה אִישׁ אֲשֶׁר רָוָה אֶלְקִים בּוֹ: וַיֹּאמֶר פְּרֻעָה אֶל יוֹסֵף אַוּרִי הַוְדִיעַ אֱלֹהִים אָוָתָךְ אֶת כָּל אֶתְנָתָן אֵין בְּבָזָן וְזַקְם כְּבוֹדךְ: אַתָּה תְּדַבֵּר עַל בִּיתִי וְעַל פִּיךְ יִשְׁקֵךְ כָּל עַמְּבֵד רֶכֶב הַכְּסָא אֲגָדֶל מִפּוֹרָה: וַיֹּאמֶר פְּרֻעָה אֶל יוֹסֵף רָאָה נָתָתִי אֶתְךְ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיֹּאמֶר פְּרֻעָה אֶת טְבַעַתְּךָ עַל בְּעֵת יְדֵךְ וַיְתַן אֶתְךְ עַל יְדֵי שֵׁשׁ וַיִּשְׁמַע רַבְדָּךְ הַזָּהָב עַל צְעָרוֹ: וַיַּרְכֵּב אֶתְךְ בְּמִרְכַּבָּת הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר כֵּן וַיָּקָרְאָוּ לְפָנָיו אַבְרָהָם וְנָתָן אֶתְךְ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיֹּאמֶר פְּרֻעָה אֶל יוֹסֵף אַנְתָּךְ פְּרֻעָה וּבְלָדֶיךְ כֵּן יָרִים אִישׁ אֶת יְדֵךְ וְאֶת רָצְלָךְ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם:

So Pharaoh said to his servants, "Will we find [anyone] like this, a man in whom there is the spirit of G-d?" Then Pharaoh said to Joseph, "Since G-d has let you know all this, there is no one as understanding and wise as you. You shall be [appointed] over my household, and through your command all my people shall be nourished; only [with] the throne will I be greater than you." So Pharaoh said to Joseph, "Look, I have appointed you over the entire land of Egypt."

הכוורת מאמר שלישי

(ב) אמר הכוורת: תאר נא ל' אפוא מה מעשי החסיד אצלם:

(ג) אמר החבר: החסיד הוא האיש המפקד על מדינותו הנוטה לכל יושביה את לחם חקם ומספק להם כל צרכם במדה נכונה והוא נוגה בכלם בצדק לא יעשה איש מהם ולא יתנו לאיש יותר מメントו הרואיה לו כי על כן הוא מוצא את כלם בשעה שהוא צריך להם נשמעים לו ממהריהם להענות לкриיאתו עושים ככל אשר יצום ונזהרים מכל אשר יאסר עליהם:

(ד) אמר הכוורת: לחסיד שאלתיך לא למושל:

(ה) אמר החבר: החסיד הוא המושל שהרי כל חושיו וכחותו הנפשיים והגופניים סרים אל משמעתו והוא מנהיג אותם הנהגה מדינית ממש כמה שנאמר ומשל ברוחו מלבד עיר והוא האיש הרואי לשולט כי אלו עמד בראש מדינה היה נוגה בה בצדק כשם שנוגה מנהג צדק בגופו ובנפשו שכן הוא חוסם את הכהות המתאות ומנוע אותם מעבר גבולם לאחר שנותן להם חלוקם

משנה אבות ד' א'

בֶּן זֹםָא אָוֹמֵר, אִיּוֹהוּ חַכְמָם, הַלּוּמֵד מִבְּלֵ אָדָם, שָׁנָאָמֵר (תְּהִלִּים קִיט), מִבְּלֵ מַלְמָדֵי הַשְּׁבָלָתִי בֵּי עִירּוֹתִיךְ שִׁיחָה לֵי. אִיּוֹהוּ גְּבוּר, הַפּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, שָׁנָאָמֵר (מִשְׁלֵי טו), טֻוב אַרְךְ אָפִים מְגֻבָּר וּמַשְׁלֵ בְּרוֹחָו מְלָכֵד עִיר. אִיּוֹהוּ עַשְׂרֵנָה הַשְּׁמָחָ בְּחַלְקָו, שָׁנָאָמֵר (תְּהִלִּים כְּבָח), יִגְיַע בְּפִיךְ בֵּי תְּאַכְּל אֲשֶׁרֶיךְ וַיּוֹבֵךְ לְךָ. אֲשֶׁרֶיךְ, בְּעוֹלָם הַזֶּה. וַיּוֹבֵךְ לְךָ, לְעוֹלָם הַבָּא. אִיּוֹהוּ מְכָבֵד, הַמְּכָבֵד אֶת חֶבְרוֹת, שָׁנָאָמֵר (שְׁמוֹאֵל אַ ב), בֵּי מְכָבֵדִי אֲכַפֵּד וּבְנֵי יְקָלָנוּ

Ben Zoma would say: Who is wise? One who learns from every man. As is stated (Psalms 119:99): "From all my teachers I have grown wise, for Your testimonies are my meditation."

Who is strong? One who overpowers his inclinations. As is stated (Proverbs 16:32), "Better one who is slow to anger than one with might, one who rules his spirit than the captor of a city."

Who is rich? One who is satisfied with his lot. As is stated (Psalms 128:2): "If you eat of toil of your hands, fortunate are you, and good is to you"; "fortunate are you" in this world, "and good is to you" in the World to Come.

Who is honourable? One who honours his fellows. As is stated (I Samuel 2:30): "For to those who honor me, I accord honor; those who scorn me shall be demeaned."

שפטין חיים בראשית עמ' תש"ז

אלולוי שהיה לישוף את הכה האדר של מושל ברוחו לא היה מוסר לו פרעה את המלוכה, עבד עברי – תועבת מצרים, האם יאה לחתת לו תא המלוכה כולה, ושהוא יהיה אדון למצרים, הלא בזין הוא! ואף שר המשקים כسامר לפרעה על יוסף "ושם עמנו נער עברי" חש שימנו הגדולה.

בראשית רבה פרשה פט פסקה ז

וישם אנתנו נער עברי וגוי אע"פ שהוביר אותו הוא מבוזה שהוא יודע לאיזה גדולה הוא נבנש מיד וישלח פרעה ויקרא ושם אנתנו וגוי א"ר שמואל בר נחמן ארורים הם הרשעים שאין עושים טובה שלימה נער שוטה עברי שנוא עבד שכך מוכתב בסקרידין של פרעה שאין עבד מולך ולא לובש בילדיהם (פי" אצעעה בלי ידים):

בראשית מ"א:ט"ז-ט"ז

ויאמר פרעה אל יוסף זלום זלבתי ופתר אין אתה ואני ישמעתי עכיר לאמר תישמע זלום לפתר את ארון: ויען יוסף את פרעה לאמר בלווי אלקים יענזה את שלום פרעה:

And Pharaoh said to Joseph, "I have dreamed a dream, and there is no interpreter for it, but I have heard it said of you [that] you understand a dream, to interpret it." And Joseph replied to Pharaoh, saying, "Not I; G-d will give an answer [that will bring] peace to Pharaoh."

שפטין חיים שם

מהיכן זכה להגיע לגדולה כה רמה? רק מכבה המעליה הגדולה שהיתה בו מושל ברוחו ומושל במידותיו, הוא הראו לחיות מושל, הוא ישבוט בצדק וינהג הכל כפי שצרכיך להיות. וזה הבין לכנייתם כולם תחת מושלתו. אדם שאינו מושל על עצמו, אין לבני אדם דרך לפניו, הוא דורש מהרים דרישות והוא עצמו אינו יכול לעמוד בדרישותיו של עצמו כשהוא ממושמע למגורי ליצר תאונו, א"כ הממשלה שלו הוא רק ממשלה מלאכותית, עד כמה שמהפכנים ממנו הוא רק מהוסר ברירה, אבל אין זה שלטון ומלחמות של רצון וכנייה.

ילקוט שמעוני בראשית פרק מא רמז קמן
וישר פרעה את טבעתו מעל ידו יוסף משלו נתנו לו הפה שלא נשק בעבירה על פיך ישק כלעמי. צואר שלא דבר בעבירה וישם רבייד הזהב על צוארו. ידים שלא משמשו בעבירה ויתן אותה על יד יוסף. גוף שלא נדבק בעבירה וילבש אותו בגדי שיש. גלים שלא פסעו בעבירה יפסעו וירכבו על קרוןינו וירכב אותו במרקבת המשנה. מחשבה שלא הרהר בעבירה תבא ותקרא חכמה ויקראו לפניו אברך אב בחכמה ורך בשנים

שפטין חיים שם עמ' ת"ע

בזה נבין גם את הבשורה שבישרו את יעקב "עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים", ודאי לא התכוונו לממשלה של כה הזרוע ושליטון, שהרי יוסף לא היה מזרע שליטון המלוכה של בית פרעה ובכל זאת הצליח למושל על מדינה כה גדולה למצרים, והרי שליטונו לא היה מכח צו של פרעה שצרכיך לשמעו אליו, מכיוון שאדם שאינו בכוח אישיותו מושל אינו מצלה בתפקיד, וכי יכול להצליח בתפקיד אדם ששננו על הבריות. וככאמור זו לא הייתה שליטון של תואר בלבד, אלא גזר גזירות על המצרים, לקח מהם מיסים גדולים, חילק את אדמת מצרים, ואסר את החבואה של כל מצרים לאוצרות, וכי בכח ממשלה בלבד היה מצלה למצוא חן בעיני כולן? אלא רק כיון שהוקסמו מאישיותו, ראו כולם איך הוא מושל ברוחו, א"כ לו נאה והוא השליטן על מצרים לנכון כולם נקבעו לפניו, זו הייתה ההפועלות של אחיו יוסף בبشורה שיוسف חי ומושל בכל ארץ מצרים – מכח מידותיו שמושל ברוחו.

נתיבות שלום בראשית עמ' רנ"ב

והיינו דו מדרגה של יוסף, שהוא תמיד דבוק בה' וולעום לא הסיה שעתו מהש"ת, ולכון היה איש מצלה, כי ה' אצט וע"כ כל אשר הוא עוזה ה' מצלה בידו. וכמו שambilא היסוה"ע בשם המורה נבוכים, שמי שדבוק בהש"ת אין שורין עלייו דינים, וכל אשר הוא עוזה ה' מצלה בידו, כי הוא עם ה' והוא עמו. ורק כאשר מפסיק מדברקו בה' אז מסיר הקב"ה השגחתו ממנו ואין ה' אותו, שבהסב מחשבתו מהשם אשר הוא או נבדל מהשם, השם נבדל ממנו, והוא או מזומן לכל רע שאפשר שימצאホו.

וכותב עוד שהחכמים והחסדים היו נזהרים לקיים שוויתי ה' לנגיד תמי', שנזהרו שלא להסיח דעתם ולא להפסיק אף פעם מבדיקות בהשי"ת. וכל המקרים הרעים שארכו לחכמים ולנביאים היו רק בעת שהפסיקו הבדיקות בה'. ומכאן היהתה מדורגתו של יוסף ומדרגה של קדושה וטהרה שלו, מזור שהיה תמיד דבוק בהשי"ת, ולכך כל אשר הוא עשה ה' מצליח ביזו. וכמ"כ הבדיקות בה' תלואה במדת הקדושה, דהיינו שיווסף התנהג תמיד בקדושה וטהרה בכל העניינים הגשמיים וכל הצרכים הגוףניים ולא הסיח דעתו אף פעם ממשה"ת מיללא היה דבוק תמיד בהשי"ת, ממשא"כ מי שאינו מתנהג בקדושה בעניינים גשמיים והוא מפסיק בהם ומסיח דעתו ממשי"ת אינו דבוק בה', כי ע"י עניינים אלו העשית מהיצה של ברזל בין יהודי להשי"ת והם בבחינת נרגן מפריד אלו.